

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziellewicz

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 24 sierpnia 2022 r.,
wniosku SSN Antoniego Bojańczyka o wyłączenie od rozpoznania wniosku o
wyłączenie SSN Igora Zgolińskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy w
przedmiocie skargi na wyrok sądu odwoławczego oznaczonej sygnaturą II KS 8/22

p o s t a n o w i ł:

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. wyłączyć SSN Antoniego
Bojańczyka od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Igora
Zgolińskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy w przedmiocie skargi
na wyrok sądu odwoławczego oznaczonej sygnaturą II KS 8/22.

UZASADNIENIE

W dniu 5 sierpnia 2022 r. SSN Antoni Bojańczyk, któremu została
przydzielona sprawa o wyłączenie SSN Igora Zgolińskiego od udziału w
rozpoznaniu skargi na wyrok sądu odwoławczego, oznaczonej sygnaturą II KS 8/22,
złożył pisemne oświadczenie, w którym zawarł wniosek o wyłączenia go od udziału
w jej rozpoznaniu. Podniósł w nim, że sprawa oskarżonego H. J. S., o sygnaturze II
KS 8/22, którą miałby rozstrzygnąć Sędzia domagający się obecnie wyłączenia od
orzekania (SSN Igor Zgoliński), została zainicjowana skargą na wyrok sądu
odwoławczego zawierającą zarzut bazujący na bezwzględnej przyczynie
odwoławczej wskazanej w przepisie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Stawiając tego rodzaju
zarzut autor skargi na wyrok sądu odwoławczego wskazał na powołanie sędziów
sądu powszechnego (orzekających w składzie sądu ad quem) na wniosek podmiotu
— w jego opinii — cyt.: „nie dającego gwarancji niezależności od władzy

ustawodawczej i wykonawczej, [co] podważa prawo oskarżonego do rozstrzygnięcia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd”, tj. Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 ze zm.). U podstaw wniosku legły rozterki, które wiążą się z możliwością powstania wątpliwości co do bezstronności orzekania w układzie procesowym, w którym sędzia Sądu Najwyższego rozpoznający skargę na wyrok sądu odwoławczego znajduje się w położeniu ustrojowym zbliżonym do położenia sędziów sądu powszechnego, których dotyczą zarzuty wyartykułowane w skardze na wyrok sądu odwoławczego. W ocenie wnioskującego Sędziego, jego udział w sprawie i ewentualne orzekanie co do złożonego wniosku o wyłączenie SSN Igora Zgolinskiego doprowadziłoby do multiplikacji wątpliwości wiążących się z oceną możliwości zachowania standardu procesowego, który ma za zadanie chronić przepis art. 41 § 1 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniosek SSN Antoniego Bojańczyka zasługuje na uwzględnienie. Podstawą wyłączenia sędziego jako *iudex suspectus* może być każda okoliczność, jeśli tylko uzasadnia wątpliwość co do bezstronności sędziego, którą należy rozumieć zarówno jako subiektywne odczucie sędziego, jak i jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym opartą na zobiektywizowanych przesłankach i analizowaną przez odwołanie się do oceny sytuacji dokonanej przez przeciętnego, rozsądnie rozumującego obserwatora procesu (por. np. wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 27 stycznia 1999 r., K 1/98, OTK-A 1999, z. 1, poz. 3, oraz z dnia 20 lipca 2004 r., SK 19/02, OTK-A 2004, z. 7, poz. 67, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2007 r., I KZP 9/07, OSNKW 2007, z. 5, poz. 39, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 2009 r., III KK 257/08, LEX nr 532400, oraz z dnia 18 marca 2009 r., IV KK 380/08, LEX nr 491543). Również Europejski Trybunał Praw Człowieka zwraca uwagę na bezstronność sędziego w aspekcie subiektywnym. Kryterium subiektywne opiera się na ocenie osobistego przekonania sędziego orzekającego w danej sprawie, przy czym osobista bezstronność członka składu sędziowskiego jest dorozumiana, chyba że pojawią się dowody przeciwnie (por. wyroki ETPCz: z dnia 10 października 2000 r., nr 42095/98, *Daktaras v. Litwa*,

LEX nr 76722, oraz z 10 kwietnia 2003 r., nr 39731/98, Sigurdsson v. Islandia, LEX nr 78238).

W sytuacji, gdy – tak jak w niniejszej sprawie – żądanie wyłączenia od orzekania składa sam sędzia, szczególnie istotnego znaczenia nabiera dokonana przez niego, a wyrażona w złożonym wniosku, konkretna ocena stanu jego bezstronności w danej sprawie, jego relacji osobistej do sprawy, jak i stosunku do przedmiotu rozstrzygnięcia. Ten wyraz relacji sędziego do sprawy, jego wewnętrznego przekonania, może w konkretnym układzie okoliczności prowadzić do potrzeby wyłączenia sędziego, właśnie jako iudex suspectus (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21, Lex nr LEX nr 3251718).

Zauważyć przy tym trzeba, że instytucja wyłączenia sędziego służy też zapewnieniu realnej bezstronności sądu, jak i umacnianiu autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez usuwanie choćby pozorów braku bezstronności. Zatem o potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia nie może decydować jedynie zasadność in casu zarzutu leżącego u podstaw wniosku o wyłączenie, ale również ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy, wystarczające okoliczności które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2022 r., IV KO 20/22).

Oceniając powody przedstawione w oświadczeniu SSN Antoniego Bojańczyka zawierającym żądanie o wyłączenie od udziału w sprawie wyłączenia SSN Igora Zgolińskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy skargi na wyrok sądu odwoławczego oznaczonej sygnaturą II KS 8/22, Sąd Najwyższy podzielił zaprezentowane w nim stanowisko i wyłączył SSN Antoniego Bojańczyka od udziału w rozpoznaniu sprawy o wyłączenie. SSN Antoni Bojańczyk, tak jak sam wskazał, znalazł się w położeniu ustrojowym zbliżonym do położenia sędziów sądu powszechnego, których dotyczą zarzuty związane z wadami procesu nominacyjnego, wyartykułowane w skardze na wyrok sądu odwoławczego, oznaczonej sygnaturą II KS 8/22. W uzasadnieniu wspomnianej wyżej uchwały z dnia 26 kwietnia 2007 r., sygn. akt I KZP 9/07, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, iż zasada bezstronności sędziego między innymi służy budowaniu zaufania stron i

opinii publicznej do wymiaru sprawiedliwości, jak i nienarażaniu sędziego na „walkę wewnętrzną” między ludzkimi słabościami a ideą zachowania niezawisłości. W doktrynie podnosi się, że nie ma sprzeczności w zdaniu, cyt. „sędzia był stroną we własnej sprawie i wydał w niej sprawiedliwy wyrok”. Nie można wykluczyć, że w takim wypadku rozstrzygnięcie sędziego byłoby obiektywne, jednak samo orzekanie przezeń w takim układzie faktycznym, dla postronnego obserwatora, naruszałoby zaufanie do wymiaru sprawiedliwości.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak na wstępie.

[as]